

Ortadoğu Güncesi
21 Aralık 2011-20 Ocak 2012

Günce No: 38

Hazırlayan:
Mehmet Ali YURTSEVER
ORSAM Asistanı

21 Aralık 2011: Suriye, yabancı gözlemcilerin ülkeye girmesini öngören Arap Birliği barış planına imza atmasına rağmen muhaliflere yönelik şiddetin dozunu artırdı. Suriye güvenlik güçlerinin, anlaşmanın imzalanmasının ardından 72'si ordudan ayrılmak isteyen askerler olmak üzere, 120 civarında insanı öldürdüğü bildirildi.

23 Aralık 2011: Mezhep çatışması tehdidi altındaki Irak'ın başkenti Bağdat kana bulandı. Şiileri hedef alan saldırılarda 69 kişi hayatını kaybederken yüzlerce sivil yaralandı. Amerikan askerlerinin çekildiği ülkede Şii ve Sünniler arasında tansiyon iyice yükseldi.

23 Aralık 2011: Arap Birliği bünyesinde on kişilik bir heyet son üç günde 250'den fazla kişinin hayatını kaybettiği Suriye'ye gitti.

23 Aralık 2011: Suriyeliler, Türkiye sınırına kadar yürüyerek Esed karşıtı eylem yaptı.

24 Aralık 2011: Arap Birliği heyetinin Suriye'ye ulaşmasından bir gün sonra Şam, eşzamanlı iki saldırı ile sarsıldı. En az 30 kişinin öldüğü saldırının kimler tarafından düzenlendiği belli olmazken Esed yönetimi, El Kaide'yi suçladı. Muhalifler ise olayların yönetim tarafından organize edilmiş olabileceğini kaydetti.

24 Aralık 2011: Filistinli gruplardan Hamas ve El Fetih, tarihî bir çıkış yaparak Filistin sorununun bayraktarlığını yapan Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKÖ) üye olmak istediklerini duyurdu.

25 Aralık 2011: Iraklı Şii liderlerden Mukteda el Sadr, Irak'ın bütünlüğünü koruması için 'şeref mutabakatı' adı altında 14 maddelik bir manifestoyu yayınladı.

26 Aralık 2011: Gazze'deki yönetimin Başbakanı İsmail Haniye, Hamas'ın bölge yönetimini ele geçirmesinden bu yana ilk yurtdışı ziyaretine çıktı.

26 Aralık 2011: Suriyeli muhalifler, henüz uluslararası kamuoyu somut bir adım atmasa ve Beşşar Esed Arap Birliği gözlemcilerini kabul etmiş olsa bile, gösterileri sonlandırmayacaklarını açıkladı.

27 Aralık 2011: Rusya'nın Suriye'deki krizin sona ermesi için Devlet Başkanı Beşşar Esed'in koltuğunu yardımcısı Faruk el Şara'ya bırakması için girişimlerde bulunduğu iddia edildi.

27 Aralık 2011: Filistin İstatistik Bürosu, tarihte Filistin olarak adlandırılan topraklarda yaşayan Filistinlilerin nüfusunun Yahudileri geçmek üzere olduğunu duyurdu.

27 Aralık 2011: ABD birliklerinin ülkeyi terk etmesinden hemen sonra mezhep geriliminin yükseldiği Irak'ta Şii lideri Mukteda Sadr, meclisin feshini ve erken seçime gidilmesini teklif etti.

27 Aralık 2011: Bağdat yönetiminin Suriye ekonomisinin zarar göreceğini öne sürerek Ürdünlü kamyoncuların Suriye yerine Irak'ı kullanarak Türkiye'ye ulaşmasına izin vermediği iddia edildi.

28 Aralık 2011: Suriye'deki katliamların durması amacıyla Arap Birliği'nin gönderdiği 50 kişilik ilk gözlemci grubu son 48 saat içinde 70'ten fazla kişinin hayatını kaybettiği Humus kentine gitti.

28 Aralık 2011: Türkiye, Amerika'nın çekilmesinin ardından Şii-Sünni geriliminin hızla tırmandığı Irak'ın bölünmesinden ciddi endişe duyuyor. Ankara, Sünnî lider Haşimi hakkında tutuklama kararı çıkartan Şii Başbakan Maliki'nin iktidarını güçlendirmek için kendisine muhalif diğer isimleri de hedef almaya başlaması durumunda bunun dağılma sürecini hızlandıracağı görüşünde.

29 Aralık 2011: Beşşar Esed karşıtı direnişin sembol kenti Humus'u ziyaret eden Arap Birliği gözlemci heyetinin, ilk değerlendirmesi, "Bazı bölgelerde sıkıntılar bulunuyor ancak korkulan bir durum yok." şeklinde oldu. Suriye rejiminin sağladığı güvenlikle hareket edebilen gözlemcilerin tarafsız bir inceleme yapamayacağını söyleyen muhalifler ise bu değerlendirmeye tepki gösterdi.

29 Aralık 2011: Mısır devrik lideri Hüsnü Mübarek, oğulları Ala ve Cemal ile eski İçişleri Bakanı Habib el Adli'nin yargılanmasına üç aylık aradan sonra yeniden başlandı.

29 Aralık 2011: Terör eylemlerine destek vermek suçlamasıyla hakkında tutuklama kararı çıkarılan Irak'ın Sünni Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el Haşimi, İran'ın ülkedeki nüfuzuna karşı durmanın bedelini ağır ödediğini söyledi.

29 Aralık 2011: Suudi Arabistan'da 2015 yılında yapılacak yerel seçimlerde kadınların, erkeklerin onayı olmadan aday olabilecekleri veya oy kullanabilecekleri açıklandı.

30 Aralık 2011: El İrakie ittifakının lideri İyad Allavi, başbakan Maliki'yi ülkeyi mezhep odaklı bir iç savaşa götürmekle suçladı. Şii lider, ülkesinin ilk kez yakaladığı demokratik bir sistem kurma fırsatını kaçırmak üzere olduğunu söyledi.

30 Aralık 2011: ABD Kongresi, Filistin'in Birleşmiş Milletler'e üyelik başvurusunun ardından dondurulan 187 milyon dolarlık yardımın yaklaşık yüzde 20'sini serbest bıraktı.

30 Aralık 2011: Hamas lideri Halid Meşal'in, grubun askeri kanadına İsrail hedeflerine saldırıları durdurması talimatını verdiği bildirildi.

31 Aralık 2011: Rejim karşıtı gösterilerin sürdüğü Suriye'de onbinlerce kişi, Arap Birliği gözlemci heyetinin ülkede incelemelerde bulunmasından cesaret alarak meydanlara indi.

31 Aralık 2011: ABD ile İran arasında Hürmüz Boğazı'nda artan gerginlik, endişeye neden oldu. İran, dünya petrolünün yüzde 17'sinin geçtiği boğazı kapatmakla tehdit ederken, ABD bölgeye bir uçak gemisi gönderdi.

1 Ocak 2011: Suriye'de rejim karşıtı muhalefetin önderliğini yapan iki önemli çatı grup olan Milli Demokratik Değişim Koordinasyon Komitesi (MDD) ile Suriye Milli Konseyi'nin (SMK) Beşşar Esed'e karşı birleştiği bildirildi.

1 Ocak 2012: Iraklılar, ABD güçlerinin ülkeden tamamen çekilmesini Bağdat ve birçok şehirde düzenlenen etkinliklerle kutladı.

2 Ocak 2012: Arap Birliği ekonomi işlerinden sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Muhammed el Tuvaying, Arap Baharı'nın etkisine giren Tunus, Mısır ve Libya'nın yaşanan karışıklıklardan

dolayı toplam 75 milyar dolar kaybettiklerini söyledi.

2 Ocak 2012: Arap Birliği'nin danışma komitesi Arap Parlamentosu (AP), Suriye'deki gözlemcilerin çekilmesi çağrısında bulundu.

3 Ocak 2012: Seçimle göreve geldiği 2007'den beri ilk kez Gazze dışına çıkan Hamas hükümetinin başbakanı İsmail Haniye, bugüne kadar Filistin davasına verdiği destek dolayısıyla Türkiye'ye teşekkür etti.

3 Ocak 2012: 10 gündür Basra Körfezi'nde deniz tatbikatı yürüten İran ordusundan, 2 günde 3 füze denemesi haberi geldi.

4 Ocak 2012: Amerikan ordusunun çekilmesinin ardından yeni yıla hızla yükselen mezhep gerginliğiyle giren Irak'ta, Şii mahallelerinde yaşayan Sünni Iraklıların güvenlik kaygılarıyla Sünni mahallelerine taşınmaya başladıkları bildiriliyor.

4 Ocak 2012: Basra Körfezi'nde 10 gündür sürdüğü deniz tatbikatıyla bölgede tansiyonu yeniden yükselten İran, ABD'ye yönelik tehditlerini sürdürüyor.

4 Ocak 2012: Libya'da 42 yıllık Muammer Kaddafi yönetimine son veren silahlı gruplar, kendi aralarında çatışmaya başladı.

5 Ocak 2012: Filistinli gruplardan El Fetih Merkez Komitesi üyelerinden Nebil Şas, Hamas ve diğer Filistinli grupların da içinde olduğu bir teknokratlar hükümetini ay sonuna kadar kurma konusunda anlaşmalarını açıkladı.

5 Ocak 2012: İran'ın uranyum faaliyetlerinin barışçıl değil nükleer silah üretme amaçlı olduğunu savunan Amerikan yönetimi, Tahran'a açıkladığı yeni yaptırımlar için destek arayışında.

6 Ocak 2012: Ortadoğu'daki Şii-Sünni geriliminden kaygı duyduklarını belirten Davutoğlu, ancak Suriye'deki halk isyanının mezhep mücahedelesi olmadığını vurguladı.

6 Ocak 2012: Irak'ın kuzeyindeki bölgesel Kürt Yönetimi'nin lideri Mesud Barzani, Şii Başbakan Nuri el-Maliki'nin Sünni Cumhurbaşkanı Yar-

dımcısı Tarık el-Haşimi'yi tutuklatma girişimiyle başlayan mezhep gerginliğine taraf olmamakta kararlı olduklarını söyledi.

6 Ocak 2012: Mısır'ın eski devlet başkanı Hüsnü Mübarek'in yargılandığı davada savcı, devrik lider için ülkenin yasalarına göre en üst ceza olan idam cezası talep etti.

6 Ocak 2012: Avrupa Birliği üye ülkeleri prensipte İran'dan ham petrol ithalatını durdurma kararı aldı.

7 Ocak 2012: Suriye'nin başkenti Şam, iki hafta aradan sonra ikinci kez intihar saldırısına sahne oldu. Patlamada 25 kişinin hayatını kaybettiği, 46 kişinin de yaralandığı bildirildi.

7 Ocak 2012: Nükleer çalışmalar sebebiyle Batı ile kriz yaşayan İran, Avrupa Birliği'nin kendisine yönelik yeni bir yaptırım planını açıklamasının hemen ardından Basra Körfezi'nde yeni bir tatbikat yapacağını duyurdu.

7 Ocak 2012: Mısır'da yapılan Halk Meclisi seçimlerinin üçüncü aşamasını da Müslüman Kardeşler açık ara kazandı.

7 Ocak 2012: ABD, Suriye'nin başkenti Şam'da düzenlenen intihar saldırısını kınadı. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Victoria Nuland, günlük basın brifinginde, "Şam'ın Midan semtindeki bir polis merkezi yakınında düzenlenen saldırıyı kati surette kınıyoruz" dedi.

8 Ocak 2012: Mısır'da Kıpti Hıristiyanların gerçekleştirdiği Noel kutlamaları Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında birlik görüntüsüne sahne oldu.

8 Ocak 2012: Hürmüz Boğazı'nı petrol geçişlerine kapatmakla tehdit eden İran'la ABD arasında tansiyonun yükseldiği bir dönemde, Amerikan donanmasına ait bir destroyer, Somalili korsanların rehin tuttuğu İranlı balıkçıları kurtardı.

9 Ocak 2012: Libya'da devrik lider Muammer Kaddafi'nin öldürülmesinin üzerinden iki aydan fazla süre geçmesine rağmen silah bırakmayan gruplar, ülkeyi bölünmenin eşiğine getirdi.

9 Ocak 2012: Arap Birliği ülkeleri, Suriye'de bulunan 67 kişilik gözlemci heyetinin çekilip çekilmeyeceği konusunda görüş ayrılığına düştü.

9 Ocak 2012: Sünni ve Şii siyasetçiler arasındaki tansiyonun yükseldiği Irak'ta, Bağdat'taki merkezi hükümet, hakkında tutuklama kararı çıkartılan Sünni Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el Haşimi'nin sığındığı Kuzey Irak'taki Bölgesel Kürt Yönetimi tarafından teslim edilmesini istedi.

10 Ocak 2012: İsrail, Akdeniz'deki doğalgaz ve petrol arama kulelerini füze botlarıyla koruma kararı aldı.

11 Ocak 2012: Mısır, Sina Yarımadası'nı işgal ettiği 1967 ile 1982 yılları arasında bölgeye verdiği zararın karşılanması için İsrail'den 500 milyar dolar tutarında tazminat talep etmek üzere 750 sayfalık bir rapor hazırladı.

11 Ocak 2012: İran'dan Suriye'ye askerî malzeme taşıdığı iddia edilen dört TIR, yapılan ihbar üzerine Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı'nda durduruldu.

11 Ocak 2012: Rejim karşıtı gösterilere devam eden muhalefete ordunun şiddet uygulayarak karşılık verdiği Suriye'de Devlet Başkanı Beşşar Esed, Şam Üniversitesi'nde halka seslenerek Arap Birliği ülkelerini hedef aldı.

11 Ocak 2012: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Sünni Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el-Haşimi hakkında teröre destek iddiasıyla tutuklatma kararı çıkartan Irak'ın Şii Başbakan Nuri el-Maliki'ye 'etnik ve mezhepsel çatışma' uyarısında bulundu.

12 Ocak 2012: 10 aydır rejim karşıtı protestoların sürdüğü Suriye'de Şam yönetiminin misafiri olarak şiddetli çatışmaların yaşandığı Humus kentine götürülen yabancı gazeteciler havan topu saldırısının hedefi oldu.

12 Ocak 2012: Batılı ülkelerin baskısına rağmen nükleer çalışmalarını kararlı bir şekilde sürdüren İran'da nükleer çalışmalarda görevli İranlı bir bilim adamı daha bombalı saldırının kurbanı oldu. Aracına koyulan bomba sonucu ölen Mus-

tafa Ahmedi Ruşen isimli İranlı bilim adamının ölümü nedeniyle Tahran, İsrail ve ABD'yi adres gösterdi.

12 Ocak 2012: Irak'ta Şii Başbakan Nuri el-Maliki tarafından teröre destek verdiği iddiasıyla hakkında tutuklama kararı çıkarılan Sünni Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el-Haşimi, Kerkük'te yargılanmak istiyor.

12 Ocak 2012: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, hükümetin kurulmasının ardından ilk yurtdışı ziyaretini Türkiye'ye gerçekleştiren Tunus Dışişleri Bakanı Rafik Abdessalem'i Çankaya Köşkü'nde kabul etti.

14 Ocak 2012: Avrupa Birliği, İsrail'in Batı Şeria'daki Yahudi yerleşimlerini durdurması çağrısında bulundu.

14 Ocak 2012: Suriye Müftüsü Bedreddin Hassun'un Büro Müdürü Abdulcelil el Seyyid, görevinden istifa ederek Beşşar Esed yönetimine karşı tepkisini gösterdi.

14 Ocak 2012: Irak'ın kuzeyindeki Kerkük kentinde iki araçla düzenlenen bombalı saldırıda 21 kişi yaralandı.

15 Ocak 2012: Irak'ın Şii Başbakanı Nuri el Maliki, Türkiye'nin, Irak konusunda izlediği politika ile bölgeye felaket getirmek istediğini iddia etti.

15 Ocak 2012: Katar Emiri Şeyh Hamad bin Halife el Tani, BM raporlarına göre 5000 kişinin öldürüldüğü Suriye'de akan kanın durdurulması için asker gönderilmesi gerektiğini söyledi.

16 Ocak 2012: Bazı Arap liderlerin Suriye'ye askeri müdahale seçeneğini gündeme getirmelerinin hemen ardından Devlet Başkanı Esed, ayaklanmaya katılanlara yönelik genel af ilan etti. Dışişleri Bakanı Davutoğlu daha önce de benzer girişimler yapıldığını hatırlatarak, ümitsizliğini vurguladı. BM genel sekreteri Ban ise Esed'e, 'Kendi insanlarını öldürmeyi bırak, değişime direnme' çağrısı yaptı.

17 Ocak 2012: Tarihinde ilk kez aktif bir diplomasi izleyerek Suriye krizinin çözümünde öncü

rol almaya çalışan Arap Birliği, Katar'ın 'Suriye'ye asker gönderilmesi' teklifini görüşecek.

17 Ocak 2012: ABD'nin, enerji sektörünü hedef alan yaptırımları ile karşı karşıya kalan Tahran, Körfez Arap ülkelerini, uluslararası müeyyideler sebebiyle petrol ihracatında doğacak açığı kapatmak için üretimlerini artırmaları halinde, bunun sonuçlarına katlanmak zorunda kalacakları konusunda uyardı.

19 Ocak 2012: Ankara-Bağdat ilişkilerinde gergin bir süreç yaşanırken, Türkiye'nin Irak'taki büyükelçiliğine roketli saldırı düzenlendi.

19 Ocak 2012: Irak, Tahran yönetiminden son dönemde İran ile ABD arasında gerginliğe sebep olan dünyanın en büyük transit petrol hatlarından biri olan Hürmüz Boğazı'nı açık tutmasını istedi.

19 Ocak 2012: Amerikan askerlerinin geçen aralık ayında ülkeyi tamamen terk etmesinin ardından iç savaş riski yaşanan Irak'ta, Türkmen Cephesi Başkanı Erşed Salihi, Türkmenlerin geleceğinin tehlikede olduğunu söyledi.

20 Ocak 2012: Irak Başbakanı Nuri el Maliki, Türkiye'yi ülkesinin iç işlerine karışmakla suçlarken Ankara'dan "Gelişmelere sessiz kalmayız." cevabı geldi.

20 Ocak 2012: ABD Savunma Bakanı Leon Pannetta, İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatma tehdidine yönelik özel bir düzenlemeye gitmediklerini belirterek, böyle bir girişime karşı koymaya zaten hazırlıklı olduklarını bildirdi.

20 Ocak 2012: Suudi Arabistan'ın eski İstihbarat Başkanı Prens Türki El Faysal, İran'dan gelebilecek tehditlere karşı ülkesinin güvenliğini sağlamak için bütün seçenekleri kullanabileceklerini söyledi.

20 Ocak 2012: İsrail'in eski askeri istihbarat başkanı Amos Yadlin, «İran, nükleer bomba yapmak için her şeye sahip, isterse yapabilir.» dedi.